

Arqueologia de les Primeres Societats Agrícoles**2015/2016**

Codi: 100730

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500241 Arqueologia	OT	3	0
2500241 Arqueologia	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Miguel Molist Montaña

Correu electrònic: Miquel.Molist@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisits

No hi ha prerequisits.

Objectius

Aquesta assignatura del grau d'Arqueologia està centrada en l'estudi dels orígens i consolidació de les societats agrícoles. Es realitza una anàlisi històrica i arqueològica del fenomen de la domesticació de productes vegetals (agricultura) i animals (ramaderia). A més es contempla l'estudi de les transformacions econòmic i socials que li son associades: aparició i consolidació del poblat, canvis demogràfics, transformacions tecnològiques, practiques funeràries, es a dir estudi de la societat camperola. En la part de l'anàlisi del registre empíric i històric es fa especial èmfasi en l'estudi de les societats de diferents àrees geogràfiques: el Pròxim Orient, d'Europa i de la Mediterrani durant l'Holocè.

Competències**Arqueologia**

- Contextualitzar i analitzar processos històrics.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Resultats d'aprenentatge

1. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
2. Dominar els processos de canvi que es produeixen a la prehistòria.
3. Dominar en el grau necessari els idiomes rellevants per a la pràctica professional.
4. Dominar i identificar la història de l'entorn immediat.
5. Dominar l'estructura diacrònica general del passat.
6. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuais en els textos formals i científics
7. Expressar-se en la llengua estudiada, oralment i per escrit, utilitzant el vocabulari i la gramàtica de manera adequada.
8. Fer presentacions orals utilitzant un vocabulari i un estil acadèmics adequats.
9. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
10. Identificar el context en què s'inscriuen els processos històrics.
11. Interpretar les fonts materials i el registre arqueològic.
12. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
13. Utilitzar el vocabulari tècnic específic i d'interpretació de la disciplina.

Continguts

TEMARI GENERAL

Bloc 1 Introducció, Conceptes, Metodologia

Introducció: Definició i Història de la recerca

Conceptes, variables i temps de canvi

Bloc 2 Teoria, Transformacions i registre arqueològic

Teories interpretatives sobre l'aparició de l'agricultura i ramaderia.

Canvi i continuïtat en les societats agrícoles: aspectes econòmics i socials

Territori i poblat. Hàbitat i dispositius domèstics

Agricultura i Ramaderia : debat sobre la domesticació

Agricultura i Ramaderia noves formes econòmiques

Noves tecnologies: eines, recipients, teixits, ornaments,...

Explotació i circulació de bens biòtics i abiòtics

Pràctiques funeràries i canvi simbòlic

Una lectura Global : Societats camperoles :nova economia i aproximació social

Bloc 3 Anàlisi de l'origen de les societats camperoles al Pròxim Orient

Primeres societats agrícoles al Mediterrani Oriental: Precedents

Primeres manipulacions agrícoles al Mediterrani Oriental

Ramaderia i consolidació del poblat.

Transformacions tecnològiques i estabilització socio-econòmica

Del poblat a la ciutat

Bloc 4 Anàlisi de l'origen de les societats camperoles a Europa i al Pròxim Orient

Primeres societats agrícoles a Europa i Mediterrani Occidental: Precedents

Difusió versus autoctonisme ¿Debat clos?

El món de l'Europa del Sud-est (Grècia, Balkans,...)

Itàlia i el seu rol en la Neolització del Mediterrani Occidental

Primeres societats agrícoles: els grups de les ceràmiques impreses

Consolidació de les noves formes econòmiques (Chassey, Sepulcres

Les societats megalítiques a Europa Occidental

Metodologia

Metodologia docent

ACTIVITAT DIRIGIDA 40 h

-Classes teòriques dirigides pel professorat. 30h

Metodologia d'ensenyament- aprenentatge: Classes magistrals amb suport de TIC i debat en gran grup.

-Sessions de seminaris i pràctiques dirigides pel professorat. 10h

Metodologia de d'ensenyament- aprenentatge: Introducció de la sessió, presentació del text, valoració i discussió crítica col·lectiva. Presentacions individuals i/o col·lectives i ronda de valoracions.

ACTIVITAT SUPERVISADA 20 h.

-Tutoria.

Metodologia d'ensenyament- aprenentatge: Sessions concertades per resoldre dubtes i mantenir discussions sobre continguts específics de la matèria, els problemes i seminaris.

-Realització d'exercicis pautats d'aprenentatge.

Metodologia d'ensenyament- aprenentatge: Realització i correcció d'exercicis pautats d'aprenentatge.

ACTIVITAT AUTÒNOMA 90 h.

-Estudi personal.

Metodologia d'ensenyament- aprenentatge: Integració dels coneixements adquirits. Realització d'esquemes, mapes conceptuals, resums.

-Lectura de textos. Redacció de treballs. Preparació de comentaris orals i seminaris. Recerca d'informació bibliogràfica.

Metodologia d'ensenyament- aprenentatge: Lectura comprensiva de textos. Realització de ressenyes, resums i comentaris analítics mitjançant una guia. Estratègies de recerca d'informació. Selecció de materials.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques i seminaris de recerca dirigides pel professorat.	40	1,6	1, 2, 3, 4, 5, 9, 10, 11, 13
Tipus: Supervisades			
Realització d'exercicis pautats d'aprenentatge i Tutories	19	0,76	1, 3, 6, 7, 9, 10, 13
Tipus: Autònomes			
Estudi personal, lectura de textos. Redacció de treballs. Preparació de comentaris	80	3,2	1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 11

Avaluació

A més de l'avaluació continuada (proves escrites, realització de treballs i sortida de camp), hi ha prevista una reavaluació. Els alumnes que es vulguin presentar a la reavaluació han de complir els següents requisits:

- Han d'haver-se presentat a totes les proves de l'avaluació continuada que consten en la guia docent.
- Han de haver aprovat els treballs i l'exercici de la sortida de camp.

Calendari de reavaluació : Les dates dels exàmens de reavaluació estan fixades per la facultat de Lletres . És la responsabilitat dels estudiants, saber la data que li correspon fer la reavaluació de la seva assignatura. Aquestes dates estan publicades a la web de la facultat al mes de juliol del curs anterior.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Entrega de treballs	10%	1	0,04	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12
Presentacions i participació activa a classe	30%	6	0,24	3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 13
Proves de contingut teòric	60%	4	0,16	3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA

TEMATIQUES GENERALS

BAR YOSEF O. (Edt.) (1998) : "The transition to agriculture in the Old World". *The review of Archaeology*. Massachusetts, 63 pags

BENDER,B. (1978): Gatherer-Hunter to Farmer: A Social Perspective. *World Archaeology*, nº 10, 1978, pp.204-222.

BENDER,B.(1981): Gatherer-Hunter intensification. in: Sheridan, Bailey (Eds): *Economic Archaeology*. B.A.R. International Series nº 96, 1981, pp. 149-157.

BOSERUP E.(1968): *Las condiciones del desarrollo en la Agricultura* . Madrid, Tecnos, 1968).

BOSERUP E.(1984): *Población y cambio tecnologico*, Oxford: Blakwell.

BINFORD L.R: Post-Pleistocene Adaptations in S.R. Binford&L. Binford (Eds.) *New perspectives in Archaeology*. Aldine, Chicago. pp. 313-34.

BINFORD L.(1988): *En busca del pasado*. Ed. Crítica, 1988, 273 p. (Capt. Sobre los orígenes de la agricultura)

BRAIDWOOD R.J. (1979): *El hombre prehistórico*. F.C.E. Mexico (diferents edicions)

CAUVIN J. (1994): *Naissance des divinités, naissance de l'agriculture. La révolution des symboles au Néolithique*. CNRS Edt. Paris. 304 p.

CHILDE,V.G.(1974): *El origen de la civilización*. Fondo de Cultura Económica. Mèxic, (diferents reedicions).

COHEN, M.N.(1981): *La crisis alimentaria en la Prehistoria*. Alianza Editorial. Madrid 1981.

HERNANDO A. (1994): El proceso de neolitización, perspectivas teóricas para el estudio del Neolítico. *Revista Zephyrus* 46 p. 123-142.

HARRIS D.(ed.)(1996) *The origins and Spread of Agriculture and Pastoralism in Euroasia*. Edt. UCL. London

MEILLASSOUX,C.(1987): *Mujeres, granjeros y capitales*. Ed. Siglo XXI, Mèxic, 1987.

RINDOS,D.(1990): *Los orígenes de la agricultura. Una perspectiva evolucionista*. Ed. Bellaterra. Barcelona, 1990, 341 p.

TESTART,A.(1981): *Les Chasseurs-Cueilleurs ou l'origine des inégalités*. Société d'Ethnographie. Paris 1981.

UCKO,P. i DIMBELY,G.W. (eds.)(1969):*The domestication and explotation of plant and animals*. Durkworld. Londres, 1969.

VICENT,J.M.(1981): El origen de la economia productora. Breve introducción a la Historia de las ideas. in: Lopez,P.(ed.): *El Neolítico en España*. Ed.Cátedra, Madrid, 1981, pp. 11-58.

Obres generals sobre societats agro-ramaderes (Generals sobre Europa -Pròxim Orient)

ARIAS P., (1997): *Marisqueos y Agricultores. Los orígenes del Neolítico en la fachada Atlántica Europea*. Universidad de Cantabria. 106 pags

AURENCHE, O. S.K. KOZLOWSKI (1999): *La naissance du néolithique au Proche Orient*. Editions Errance.(Paris). 256 pags.

BERNABEU J., AURA J.E. , BADAL E (1993): *Al oeste del Eden. Las primeras sociedades agrícolas en la Europa Mediterránea*. Edt. Síntesis (Madrid), 336 pags.

BUXÓ R. (1997) : *Arqueología de las Plantas*. Edt. Critica. 356 pags.

HERNANDO A. (1999): *Los primeros agricultores de la Península Ibérica*. Edt. Síntesis. 315 pags.

HODDER, I. (1990): *The domestication of Europe*. Edt. Blackwell, 331pags.

GUILAINE J., (Edt.) (2000): *Premiers paysans du monde*. Actes du Séminaire du College de France. Editions Errance, Paris, 2000.320 pags. (Desde el 2000 Edició anual d'un llibre del seminaris amb temes de Neolitic i Edat del Bronze)

GUILAINE J. (2003): *De la vague à la tombe. La conquete néolithique de la Méditerranée*. Edt. Seuil, Paris, 375 pags.

LICHARDUS, J . et alii (1987): *La protohistoria de Europa. El neolítico y el calcolítico*. Edt. Labor (col. Nueva Clio) 598 pags.

LOPEZ P. (comp.) (1988) : *El neolítico en España*. Edt. Catedra. 428 pags.

MAZURIÉ DE KEROULAIN, K. (2003): *Genèse et diffusion de l'agriculture en Europe*. Editions Errance, Paris, 184 pags.

REDMAN Ch. (1991): *Los orígenes de la civilización. Desde los primeros agricultores hasta la sociedad urbana en el Próximo Oriente*. Editorial Critica. 443 pags.

SAÑA M. (Coor) (1995): Dossier: Arqueozoologia: Economia i societat. *Revista COTA ZERO*. núm. 11. 128 pag.

DENNELL, R. (1987). *Prehistoria Económica de Europa*. Edt. Critica. 289 pags.

THORPE E. J. (1999).- *The origins of Agriculture in Europe*. Edt. Routlege (London).224 pags.

VAQUER J. (1999).- *Le néolithique du Nord-ouest méditerranéen*. Actes du Colloque Int. Carcassone, 1994. Editions du BSPF, Paris, 296 pags.

WHITTLE A. (1996).- *Europe in the Neolithic. The creation of the new worlds*. Cambridge Univ. Press. London.443 pags.

DIVERSOS AUTORS (1991 i 1993) : *Agricultura: Orígens, adopció i desenvolupament*. Revista COTA ZERO, N° 7(1991) pags. 7-126; i N° 9 (1993) pags 7-96

DIVERSOS AUTORS (1992) : *Estat de la investigació sobre el Neolític a Catalunya*. Actes del 9ª Col.loqui Inter.. d'Arqueologia de Puigcerda. Andorra, 1992. 338 pags.

DIVERSOS AUTORS (1996) : *Formació i implantació de les comunitats agrícoles..* Actes del 1º Congrés del Neolític a la Península Ibérica. Revista Rubricatum, 1 , Gavà, 1996. (2 vols. 908 pags.

DIVERSOS AUTORS (1999) : *Actes del II Congrés del Neolític a la Península Ibérica*. Revista Saguntum Extra-2. València, 1999. 338 pags.

P. Arias, R. Ontañón, C. Garcia-Moncó (Edts) (2005) : *Actas del III Congreso del Neolítico en la Península Ibérica*. Universidad de Cantabria, Santander, 2005. 1076 pags.